

Talk box

ROCKTRON BANSHEE 2

Richard Roučka
richard.r@music-store.cz

V souvislosti s elektrickou kytarou bývá slovo talk box pro mnoho hráčů buď zcela neznámým pojmem, nebo jen okrajově tuší, o co vlastně jde. Je tomu tak i přesto, že tento efekt každý z nich s největší pravděpodobností někdy zaslechl. Stačí zmínit skupiny Aerosmith, Eagles, Pink Floyd, Slashe... Vzpomeňte si na Bon Jovi a jejich megahit Living On A Prayer. Kytarista této skupiny Richie Sambora má svým způsobem „na svědomí“ i následující test. V něm budeme zkoumat výrobek americké provenience, a sice talk box Rocktron Banshee 2.

i

**Doporučená
cena:** 6 490,- Kč

Distributor: Harmony Music s.r.o.

Sladkovského 422, 530 02 Pardubice

tel.: 466-531-999

info@harmonymusic.cz; www.harmonymusic.cz

Jelikož se tento efekt na našich stránkách objevil snad jen jedinkrát (v dávné minulosti), myslím, že je na místě si připomenout jeho původ a princip.

NEJDŘÍVE TROCHU HISTORIE

Přesto, že od svých počátků prošel talk box nejednou úpravou, můžeme říct, že se používá v podstatě již od roku 1939.

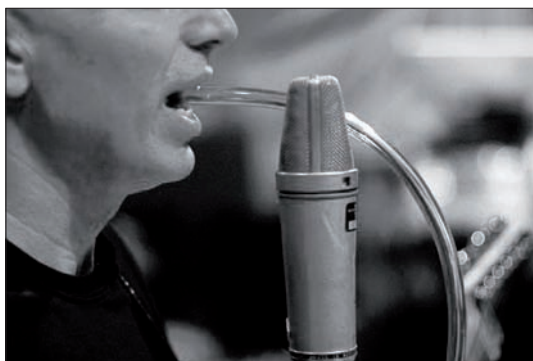
Americký hudebník Alvino Rey tehdy použil pro modulaci zvuku své elektrické havajské kytary tzv. hrdelní mikrofon (throat microphone). Tyto mikrofony byly původně (a stále jsou) vyráběny zejména pro vojenské účely (například pro komunikaci vojenských pilotů, kteří mají nasazeny masky). Zvuk snímají přichyceny na krku člověka. Alvino připnul mikrofon na krk své manželky (zpěvačky), která stála za oponou a mluvila společně s nástrojem. Na podobném principu fungoval další z raných hlasových efektů – Sonovox. Sonovox nevyužíval hrdelní mikrofon, nýbrž pracoval s malými reproduktory přiloženými k umělcově krku. Tento efekt je slyšet v několika amerických filmech ze čtyřicátých let minulého století. Osobně asi nikdy nezapomenou zvuk použitý při geniální mrtvolné seanci ve filmu You 'll Find Out, kde se sešli legendární „příšery“ Bela Lugosi a Boris Karloff. (Pokud zadáte na YouTube do vyhledávání heslo „Incredible Sonovox“, hned první výsledek vám sonovox představí prostřednictvím dobového snímku.)

Další výraznější postavou, která „rozhovořila“ svůj nástroj, byl v šedesátých letech hráč na havajskou kytaru Peter Drake. Jeho talk box sestával z 8palcového reproduktoru připojenému k „trychtýři“, z něhož vedla transparentní trubička vedoucí zvuk do umělcových úst. Jeho efekt byl ovšem slabý a Drake jej mohl použít pouze v nahrávacím studiu.

Jeden konec trubice je zapojen přímo do efektu, zatímco druhý může být připevněn ke stojanu mikrofonu tak, aby byl co nejbližší samotnému mikrofonu, tj. v blízkosti úst interpreta.

Na obrázcích s talk boxem pracuje Joe Satriani.

Prvenství ve výrobě výkonného (a na pódiích použitelného) talk boxu patří vynálezci jménem Bob Heil, a to i přes to, že nárok na pionýrství si dělají i jiní. Často se v této souvislosti hovoří o tom, že o něco dříve přišla společnost Kustom Electronics se svým produktem „The Bag“ (viz obrázek). Jednalo se tehdy o zdobený vak, zavěšený přes umělcovo rameno a vybavený 30wattovým reproduktorem. Některé zahraniční zdroje uvádí, že společnost Kustom vyráběla tento vak v letech 1969 a 1970, ale nezažnamenala s ním valný úspěch.

Funkční a výkonné prvenství tedy ponechme Bobu Heilovi, jehož Heil Talk Box byl spolehlivým efektem i na hlasitých rockových pódiích. Jeho dílko bylo speciálně postaveno pro Josea Walshe (nejvíce známý ze skupiny Eagles), který efekt používal například

ve skladbě Rocky Mountain Way. V roce 1973 daroval Bob talk box Peteru Framptonovi (viz obrázek) - efekt byl vyroben ze sklolaminátového boxu s 100wattovým reproduktorem. Postupem času velmi rychle přibývali další - talk boxem okouzlení muzikanti, jako Stevie Wonder, Jeff Beck, Joe Perry a David Gilmour.

Na konci minulého století - v roce 1986 - asi nejvíce zpopularizoval tento efekt Richie Sambora z Bon Jovi, a to v již zmiňované skladbě Living On The Prayer. Doslova tisíce kytaristů tento efekt muselo rázem mít, na což ostatně velmi pružně zareagovalo mnoho firem. Jednou z nich byla i americká společnost Rocktron, která uvedla svůj model Banshee. Ten v současnosti s verzí číslo dvě doznal několika nových vylepšení, za které tak trochu může právě

Sambora. Tento kytarista totiž přešel z Heil Talk Boxu na Banshee, k němuž měl prý pár připomínek týkajících se konektivity a větší variability efektu. Jestliže je pravdou to, co říká společnost Rocktron, pak první prototyp nového modelu byl slyšet již v písni It's My Life z roku 2003 - tedy několik let od oficiálního uvedení, a pak se v tom vyznejte...

PRINCIP TALK BOXU

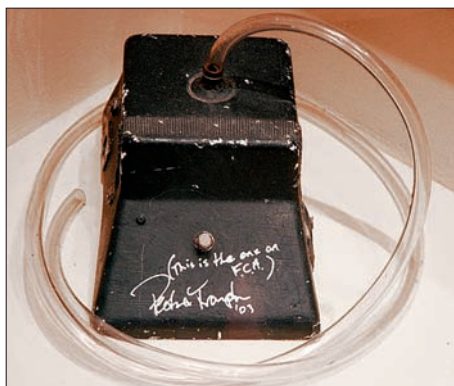
Talk box lze velice jednoduše definovat jako efekt, který dovoluje muzikantovi modifikovat zvuk hudebního nástroje pomocí rtů a úst. Pojďme si to vysvětlit. Talk box se většinou vyrábí jako efektové pedál, uvnitř kterého se nachází reproduktor, který je vzduchotěsně „napojen“ na plastovou trubici směřující k ústům. Efekt má v sobě konektory pro připojení do zesilovače a do sekundárního aparátu

(převážnou většinou do PA systému). Jeden konec trubice je zapojen přímo do efektu, zatímco druhý může být připevněn ke stojanu mikrofonu tak, aby byl co nejbližší samotnému mikrofonu - tj. v blízkosti úst interpreta. Jakmile je efekt aktivován nožním přepínačem, zvuk zesilovače je hnán přes reproduktor talkboxu a trubicí do úst performerů. Tvar a pohyby úst/rtů potom filtrují zvuk, který se přes mikrofon dostává do PA systému. Také se mění harmonický obsah podobně jako když hlasivky ovlivňují harmonický obsah při mluvení. Interpret tak může měnit tvar úst i pozici jazyka a přetvářet tím zvuk nástroje v jakousi mluvící skříňku. Aby byl výsledek efektu slyšet, používá se současně s tubusem i mikrofon. Talkbox je nejčastěji využíván ve spojení s kytarou, která má bohaté harmonické prvky a tím lze vydolovat až neuvěřitelné zvuky.

“Variabilitu a inspiraci tento efekt hráči nepochybně neupírá. (...)

Rocktron Banshee 2 zkrátka dělá výborně to, k čemu je určen!”

“The Bag”: na konci 60. let vyráběla společnost Kustom Electronics “mluvící” vak s 30wattovým reproduktorem.

Prvenství ve výrobě výkonného (a na pódiih použitelného) talk boxu patří vynálezci jménem Bob Heil. Tento kousek patří Peteru Framptonovi.

BANSHEE 2

Jako základní popis Banshee 2 stačí v podstatě napsat, že se jedná o celokovovou černou skříňku s korekcemi, jedním přepínačem, několika vstupy a výstupy a otvorem pro již zmíněný tubus. Pokud se ovšem podíváme Banshee více na zoubek, zjistíme, že vše má své místo a určení. Zejména vstupy a výstupy povyšují tento model na variabilnější zařízení, než byl první Banshee. Ale po pořádku. Na levé straně efektu tedy máme zdířku pro adaptér (lze napájet pouze pomocí adaptéru tj. žádný kryt pro 9V baterii); zdířku pro externí 8Ohmový box a zdířku pro spojení s aparátem. Na straně pravé pak vidíme dvě zdířky efektové smyčky (return, send) a klasický Input pro propojení s nástrojem.

Ovládací panel, který je umístěn na přední straně (shora efektu), obsahuje korekce GAIN, TONE a OUTPUT a dvě tlačítka TO AMP a EXF LOOP. Způsobem jakým ovlivňují tyto korekce zvuk, je myslím natolik znám, že to snad ani není třeba více rozebírat. Kde se však malinko zastavíme jsou tlačítka nazvaná TO AMP a EXF LOOP, které celkem dost zásadně ovlivňují celkový sound. Jakmile je totiž funkce TO AMP tímto tlačítkem aktivována, je možné slyšet nejen zvuk z externího zdroje nebo jen z tubusu, ale i z propojeného aparátu, což je jistě oproti prvnímu modelu velmi vítaná změna. Pokud toto tlačítko není aktivované, pochopitelně nastane pravý opak a je slyšet pouze zvuk z tubusu a externího zdroje snímaného

přes mikrofon. EFX LOOP má zase za úkol posílat dle potřeby signál buď přímo do efektu (funkce deaktivovaná) nebo do aparátu (funkce aktivovaná). Tato funkce je druhou hlavní změnou. Banshee 2 má tedy vlastní efektovou smyčku, díky níž můžete v jeden moment přidat další efekty do signálové cesty talk boxu a kytarového řetězce. To umožňuje netušené a občas až divoké zvuky, jaké nebyly u talk boxu nikdy ke slyšení! Je také přidána LED indikace, která ukazuje aktuální stav efektu.

A samozřejmě nesmíme zapomenout na hlavní přepínač, kterým efekt aktivujeme a naopak. Vrchní panel ještě nabízí samozřejmě otvor pro vinylový tubus. Tubus, který má na jednom konci rozšířený kónus pro vsunutí do efektu, je vytvořen z přísně hygienického materiálu, který se dá snadno čistit a jeho průměr (3/4 palce) je vcelku milý pro ústa (dávivý efekt snad nehrozí).

HRA A VYUŽITÍ TALK BOXU BANSHEE 2

Originální manuál obsahuje velmi přehledné obrázky možného zapojení, takže nastartování efektu bylo otázkou necelé minuty. Nejdříve jsem testoval efekt doma, kde mám dva kytarové aparáty, poté ve zkušebně, kde je k dispozici PA systém. Rozdíl mezi aparátem a PA systémem nebyl nijak markantní. Jen zvuk mikrofonu přes PAčko byl logicky více cool, protože nemá limitace v podobě kytarového aparátu, který je přeci jenom dimenzován pro kytaru. Tudiž jeden test pro oba sekundární systémy.

Jako první možnost jsem vyzkoušel zapojení do přední cesty (natvrdo mezi kytarou a aparátem) a efekt propojil i se sekundárním aparátem, kde byl zapojen mikrofon. Konec tubusu jsem omotal kolem mikrofonního stojanu tak, aby jeho konec cca pět centimetrů přesahoval přes mikrofon. Tím jsem chtěl docílit přímého zaměření úst na mikrofonní vložku. Zaktivoval jsem pedál, zapnul mikrofon, trubičku strčil do úst a... nic. Než jsem si uvědomil, že jde o zařízení propojené s kytarou, málem to skončilo

Prostor pro Vaši reklamu

www.music-store.cz

Advertisement Space

voláním do redakce, co mi to dali za šunt. Takže: aby talk box fungoval, je nutné nejen pítvořit ústa, ale zároveň při tom hrát na kytaru! Ano, pak se začaly dít věci. Něco jiného je, když tento efekt slyšíte, například u již několikrát zmiňovaných Bon Jovi, a něco jiného je, když hrajete vlastní motivy či sóla. Obojí opravdu a doslova mluví a dá se s tím „blbnout“ nevidaně. Mimochodem, Living On A Prayer a It's My Life jsem si také zkusil a je to prostě ono!

Druhou možností bylo zapojení efektu do smyčky a připojení do efektového řetězce s dalšími efekty, které normálně používám. Jmenovitě mluvíme o Wah-Wah (Morley), Chorus (HardWire), Harmonizer (Eventide) a Delay (Boss). Tedy vážení, jestliže jste nikdy tento efekt nezkoušeli, vřele doporučuji, neboť to, co se vám líbí z aparátu je až opravdu neskutečný nářez! Už jsem nevěřil, že jde z principiálně analogové krabičky vytvořit nové a velmi inspi-

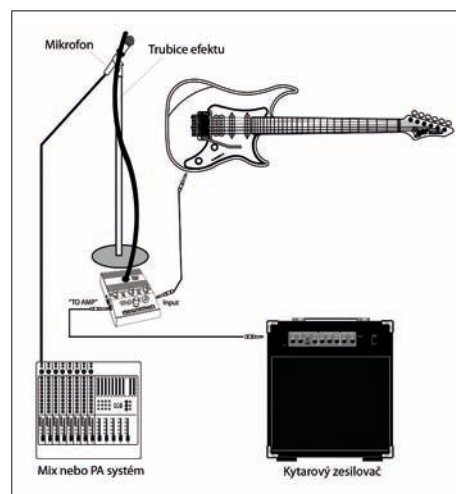
rativní kytarové zvuky. Stačí jen Banshee přesouvat mezi efekty a čarovat - začnete si připadat jako Alenka padající králičí norou.

ZÁVĚR

Kapacita jednoho testu zdaleka nepostačuje na popis všech možných zvukových variací. Již nyní mohu říct, že variabilitu a inspiraci tento efekt hráči nepochybně neupírá. Otázkou zůstává, zda-li pořizovat talkbox, který použijete v aranžích jen ojedinelé. Nějak si neumím představit, že bych repertoár postavil jen na tomto efektu. Co je však neoddiskutovatelné, to je podle mého názoru fakt, že Rocktron Banshee 2 zkrátka dělá výborně to, k čemu je určen. Nenašel jsem u něj žádné nedostatky a myslím, že funguje bezvadně. Těžko něco dodat, myslím, že si snad již dovedete představit, co dokáže takový talk box, jmenovitě Rocktron Banshee 2.

UKÁZKA BĚŽNÉHO ZAPOJENÍ KYTAROVÉHO TALK BOXU:

Prostor pro Vaši reklamu

www.music-store.cz

Advertisement Space